

Gondolatok és kísérletek

az egyetemi felvételi rendszerrel kapcsolatban

RÉGEN ÉS SOKAT vitáztak és vitáztunk azon, vajon van-e szükség az egyetemi felvételi vizsgákra, amikor a felvételi jelentkezőket valamely középiskola az érettségi bizonyítvány kiadásával egyetemre alkalmasnak ítélte. És ha mégis a felvételi vizsga mellett döntünk, vajon milyen legyen az, hogy a pályázók közül valóban a legalkalmasabbak, legkiválóbbak, legmegbízhatóbbak jussanak az egyetemre. Mindezek a kérdések különösen élesen kerülnek előtérbe, ha az orvosi pályáról van szó, amely különleges szakmai és emberi igényeket támaszt. De nyilvánvalóan más pályáknak is megvannak a maguk különleges kívánalmái a pályát választó fiatal egyéniségével szemben.

A felvételi vizsgák jelenlegi rendszere a pontozásban, a vizsga numerikus elbírálásában csupán a középiskolai eredményeket, az érettségi eredményét és a felvételi vizsgatárgyak szaktudását veszi tekintetbe. A szakanyag mértékét pedig természetesen a középiskolai hivatalos tanterv keretei, illetve a Művelődési Minisztérium „Tájékoztató a magyar felsőoktatási intézményekről” című kiadványában megadott követelmények szabják meg. A pályázó emberi tulajdonságait, a pályára való alkalmasságát stb. a vizsgabizottság csak nagyon felületesen és futólag feltehetette meg és véleményét pontokban nem fejezhette ki, csupán javaslatában tehetett erre megjegyzést. A SZOTE felvételi vizsgáin a szóbeli kérdések csoportosításával két éven át próbálkoztunk azzal, hogy a szakmai tudáson keresztül a jelölt alkalmasságát is bírálhassuk. Így a jelölt kapott olyan kérdést (biológiából), amelyet kifejtve a tárgyi tudáson felül beszélőképességét, határozottságát, gondolatainak megfogalmazását, értelmességét, olvassóságát, magoló, vagy értelmesen tanuló voltát lehetett nagyjából látni. A többi kérdések általában egy-egy mondatos válasz alapján a lexikális tudás, az analízis és szintetizáló képesség, azonosító képesség, differenciáló képesség, definiáló képesség stb. elbírálására szolgáltak. Végül a jelöltek a biológiai tankönyvükből kifényképezett ábra felismerésével, illetve magyarázatával képzésű emlékezőképességükről is tanúságot tettek.

MINDEZEK A PRÓBÁLKOZÁSOK a jelöltek megbízható, tudományosan értékelhető képét nem tükrözik és a felvett „legjobb” hallgatók további szemmel kísérése néha egyes személyekre vonatkozóan nagyon ellentétes vélemény kialakítását tette szükségessé. És természetesen nincs módunkban megállapítani, hogy a fel nem vett (esetleg jól szereplő, de kellő pontszámot a középiskolából nem hozó) jelöltek hogyan váltak volna be, ha felvették volna őket. Neves magyar tudósok, professzorok nem ritkán adtak hangot annak, hogy a jelenlegi felvételi rendszerben nem juthattak volna be az egyetemre, s volt, aki visszamenőleg ugyanezt nem egy magyar világ-hírességről mutatta ki.

Ortutay Gyula a Magyar Tudományos Akadémia 1967. november 14-i ülésein tartott előadásában ezeket mondotta:

„Az egyetemi felvételi rendszer eléggé megmutatta, hogy milyen nehéz a minőségi mutatók, az alkalmassági, minőségi követelmények, jó felvételi vizsgák rendszerének kidolgozása. S ha örvendetes is, hogy a többszörös túljelentkezés következtében módunk van a legjobb minőség kiválasztására, azt is tudjuk, hogy az egyetemi felvételi vizsgákon egész oktatási rendszerünk sok hiányosságára figyelhetünk fel... (Ne is beszéljünk a felvételik egyéb buktatóiról, arról, pl. hogy a speciális tehetség könnyen kieshetett a továbbtanulásból, míg a középes, s elszűrhető jeles továbbjutott stb., amit nagy társadalmi kárnak tartunk)”.
A felvételi vizsgákkal kapcsolatos problémák azonban természetesen nem csak a középiskolára, az alsóbbfokú oktatás pedagógiájára vonatkoznak. Az egyetemi oktatás, pedagógia és nevelés is új helyzet előtt áll és a korszerű felsőoktatás a felvételre kerülők szelekciójával kapcsolatban is új igényeket támaszt. A lexikális szaktudás helyett önálló gondolkodási képesség,

új tanulási módszerek ismerete, szintetizálásra törekvés, gyakorlati-reproduktív tudás, valamint a manualitás jelentkezik követelményként a szak-tárgyak középiskolai fokú ismeretei mellett.

A fenti megfontolások vezettek arra a gondolatra, hogy vajon nem kellene-e a pszichológiai teszt-vizsgálatokat is valamiképpen a felvételi vizsgák tárgyai közé beiktatni, sőt felvetődött a tesztvizsgálatok közt a kézbiztonság, kézügyesség stb. vizsgálatának szükségessége is.

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI felvételen pszichológiai vizsgálatokat — főként kísérleti céllal — évek óta végeznek világszerte. Nálunk, Magyarországon az ilyen jellegű vizsgálatok bevezetését sokan merész vállalkozásnak tartják, mások a negatív hangoltság feloldására serkentenek, amikor a pszichológiai vizsgálatokban rejlő segítség kiaknázásának szükségességét hirdetik. Példaként kell említenünk Csirszka Jánosnak a Munkaügyi Minisztérium Módszertani Intézetéből 1958-ban megjelent, „Az orvosi pálya a pályaválasztás indítékainak tükrében” című közleményét (MTA, Pszichológiai Tanulmányok II. kötet, 305—311. old.), valamint Ortutay Gyula a már fentebb idézett előadásából a következőket: „Az a meggyőződésünk, hogy újra végig kell gondolnunk az iskolai minősítés egymásra épülő fokozatainak minőségi jellegét, a följobbjutás kritériumait, s itt sem a végig-gondolással ne fukarkodjunk, sem a sokáig elhanyagolt lélektani vizsgálatok bevezetésével.” (1967)

A pszichológiai vizsgálatok alkalmazásától való idegenkedés egyik okaként említhetjük az elmúlt 20—25 esztendő társadalmi átalakulása közben elkövetett tudománytervezési hibákat, az e téren megnyilvánuló ideológiai tévedéseket, a pszichológiai oktatás szüneteltetését, amikor „pedagógus- és orvosgenerációk nőttek fel megfelelő pszichológiai képzés nélkül: hogy a gyakorlati élet emberi problémáiban nem tudunk számottevő segítséget nyújtani.” (Buda Béla, Valóság, 1967. 8. szám).

Az orvosi feladatokat támogató orvospszichológia területén használatos vizsgálati eljárások közül a pszichodiagnosztikai tesztek alkalmazhatóságát, és azok értékét — sajnos még a pszichiatria, de különösen az orvostudomány más területein dolgozók között is vannak, akik elvetik. Ugyanakkor a legkritikusabb időszakban, — amikor szinte „tilos” volt — mint nélkülözhetetlen eljárásokat a legtöbb neuropszichiatriai intézetben mégis alkalmazták. Az utóbbi években egészségszebb szemlélet bontakozik, most viszont veszélyes lehet a módszerek kritikátlan elburjánzása, valamint egyoldalú túlértékelésük és a személyiségvizsgálatokhoz önmagukban abszolút értékűként történő alkalmazásuk.

A VIZSGÁLATOK BEVEZETÉSE előtt tisztázunk kell, hogy melyek

azok az intellektuális és egyéb személyiség-követelmények, amelyek az orvossal szemben támaszthatók.

E munkát segíti a Munkaügyi Minisztérium 1965-ben kiadott „Pályaválasztási előkészítés és tanácsadás a gimnáziumban” c. kiadványa, amelyben az orvosi pálya „pályatükrét” az alábbiakban körvonalazza:

„Az orvosi pályának igen magasak az intelligencia-követelményei nemcsak a felfogás szintjét és jellegét, hanem az emlékezeti-tapasztalati repertoár állandó készletét mindenkor megbízható és gyors alkalmazását illetően is.

Közelebbről szükséges: igen jó figyelem, megbízható és sokoldalú emlékezet, gyors felfogás, jó kombinációs és következtető képesség, éles megfigyelőképesség a részletek iránt, de ugyanakkor egy-egy jelenséget teljes egészében rövid idő alatt át kell tekintenie. Különösen fontos jó érzék szín- és alakkülönbségek észrevése iránt.

Ügyesség szempontjából szükséges az erőteljes és mégis könnyed kézmozgás, finom tapintás érzék, jó kézbiztonság és kézbiztoság, megfelelő mozgáskoordináció és általában a szokásosnál szélesebben értelmezett ügyesség.”

Az idézett munka a személyiségkövetelmények című fejezetében a következőket olvashatjuk:

„A természetudományi (főleg biológiai) jellegű érdeklődés mellett nagy szerepet kell kapnia az egyes ember és az általános emberi problémák iránti érdeklődésnek is.

A pályamotivációban és a hivatástervek megfogalmazásában nagyon lényeges, hogy kifejeződjék az embereken való segíteni akarás és az az igény, hogy mint orvos, helyreállítsa a beteg szervezet megbomlott egyensúlyát, illetve megelőzze újabb megbetegedés létrejöttét.

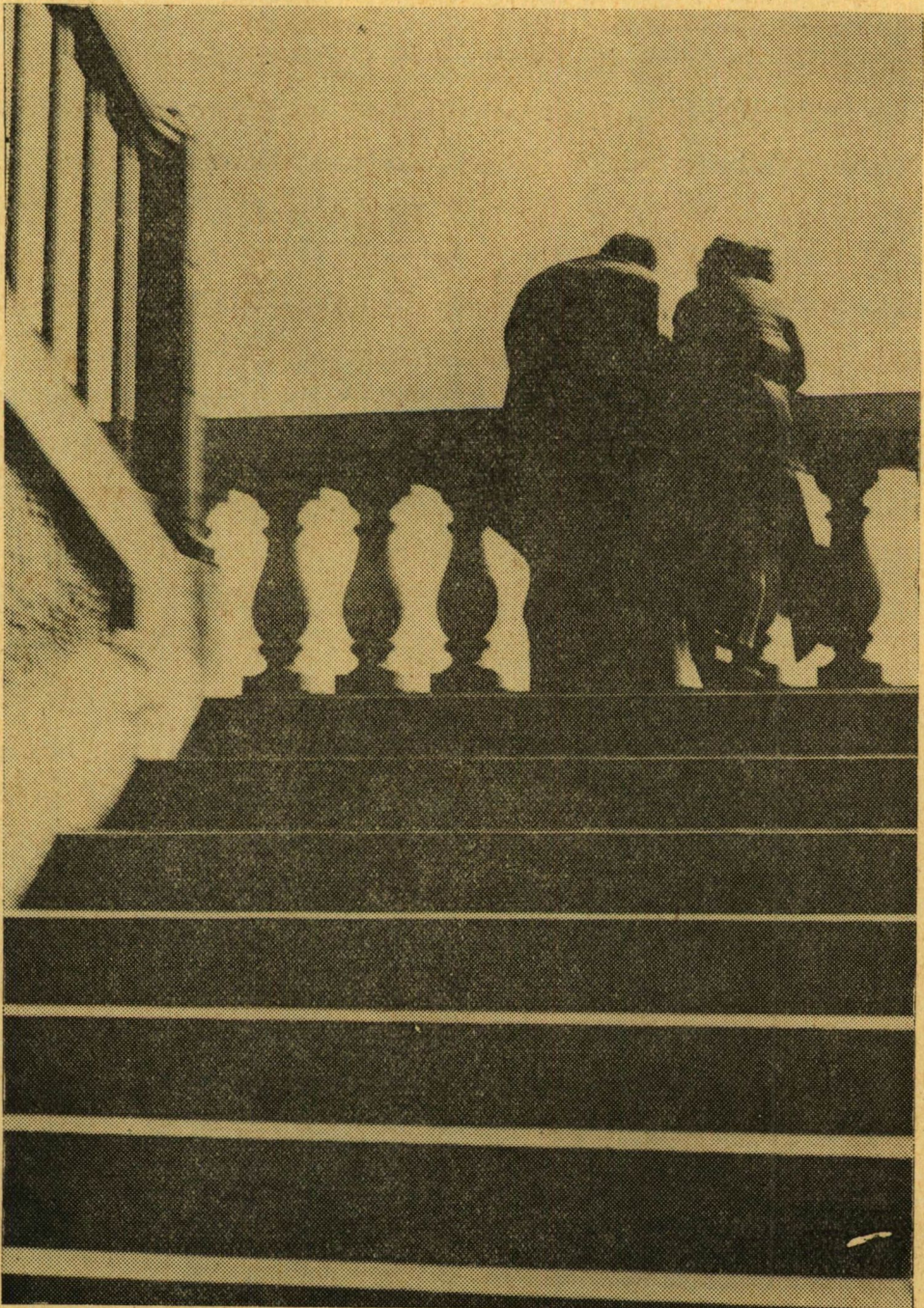
A gondolkodás és munkamódbeli rugalmasság és a folytonosan változó helyzetekhez és emberekhez való alkalmazkodás és átállítódás képessége, ön-maga és mások munkájának megfelelő megszervezési és irányítási készsége és fokozott körültekintési igény nélkül nem képzelhető el eredményes orvosi tevékenység.

AZ ÁTLAGOSNÁL NAGYOBB jelentősége van a kiegyensúlyozott, harmonikus, fegyelmezett érzelmi életnek, mert az orvos pozitív vagy negatív érzelmi megnyilatkozásai megsokszorozódva hatnak az általa kezelt és betegsége miatt különösen fogékony emberekre.

Különös nagy feladat elé állítja a gyakorló orvost az a körülmény, hogy minden egyes beteg felé megértéssel forduljon, nemcsak értelmileg, hanem érzelmi is alkalmazkodjék hozzájuk, de közben ne veszítsen stabilitásából, tárgyilagosságából és az emberek iránti együttérzése ne bénítsa, sőt fokozza segítő aktivitását.”

(Folytatása következik)

DR. KISZÉLY GYÖRGY — DR. WAGNER ÁDÁM

BESZÉLGETŐK

SZÁVAY ISTVÁN FELV.

Bemutatjuk az olasz irodalmi diákkört

Az alakulólés után — 1966-ban — amelyen igazi nagy lelkesedéssel minden olasz szakos hallgató megjelent s szavazatával hozzájárult az Olasz Irodalmi Diákkör beindításához — csaknem másfél év telt el abszolút passzivitásban, s már úgy látszott, a gyönyörű tervek örökre csak tervek maradnak, hiszen a tagok számának csökkenésével (sokan már végeztek a múlt évben, az idejű ötödészeket pedig hiába várták) a lelkesedés is alábbhagyott, amíg jötték az új elsősök s igazán érthető, no meg természetesen igen dicsérendő buzgalommal addig fáradoztak, míg egy újabb megbeszélést nem tarthattak diákkör ügyben. A rövid tanácskozáson csak hallgatók vettek részt (első- és harmadévesek), kimondották, hogy a diákkör feladata az olasz irodalom legjelesebbjeinek és jellemzőbb irányzatainak beható tanulmányozása és lehető legszélesebb körű bemutatása legyen (éppen ezért tartják a beszámolókat magyar nyelven!), valamint biztosították minden tagnak azt a jogát, hogy, amennyiben irodalomból szakdolgozik, munkájának készülő, vagy már befejezett részeit bemutathassa és azt megbíráltathassa.

Ezekután munkaterv készült, majd még a vizsgaidőszak előtt Trebits Teréz harmadéves hallgató megtartotta „Vittorini és az Ember mítosza” című előadását, amelyben három mű bemutatásán keresztül (Beszélgetések Szicíliában, A vörös szegfű, Simpon rákacsint Fréjuszra) közelítette hallgatóit az új olasz irodalom egyik valóban kitűnő s ugyanakkor igen problematikus alakjához. Az előadáshoz bevezetőt Szabó Tibor harmadéves olasz-francia szakos hallgató mondott, bemutatva az 1930-as és 40-es évek olasz irodalmának helyzetét, valamint Vittorini politikai nézeteiben tett megdöbbentő és egymásnak igen ellentmondó többszöri párfordulásainak indítékait.

A diákkör második beszámolóját egy 19. és 20. századi költőről, Gioachino Belliről és Trilussáról (Carlo Alberto Salustri), Salusinszky Miklós elsőéves olasz-angol szakos hallgató tartotta februárban. Nehéz feladatát kitűnően oldotta meg. A két költő élenk római argóban írt verses politikai és egyéjű szatíráinak vaskos köteteiből igyekezett a legsikerültebb művecskéket csokorbaszedni, azokat előbb eredetiben felolvasta, majd nyersfordításban tolmácsolta. Frappáns összehasonlítást végzett az egyéniségeket és a stílust illetően, s végül, bár igen szerényen, de hangot adott véleményének is. Éppen e szerénység volt talán az a parányi hiba, ami miatt előadása nem tűnt teljesen egésznek, holott egyéni véleményének erősebb hangoztatását az is indokoltta tette volna, hogy sem Belliről sem Trilussáról tanulmány vagy más munka még eddig nem jelent meg nálunk. E hiányosságát a korreferátum sem vette észre (korreferens: Lehoczky Lia elsőéves olasz-orsos szakos hallgató), amely egyébként kitűnő rajzot és kitűnő összehasonlítást adott a két költő alapjában véve elütő, de valahol mégis rokonvonásokat mutató koráról.

Dr. Koltay-Kastner Jenő professzor a diákkör vezetője mindkét előadást meghallgatta, örömet fejezte ki a referenseknek és a tagoknak egyaránt, elismeréséről és további pártfogásáról biztosította őket.

VASS

Még mindig farsang

Úgy hírlík, Baugharaso Edward angol tudós nemrégiben Szegeden járva állapította meg, hogy a magyar fiatalok a különböző szórakozóhelyek látogatásán kívül egy Baál nevű isten ünneplésével töltik idejüket. A híres szakember persze éppen a farsang idején járt nálunk, s így egyáltalán nem csodálkozhatunk e fölmérés eredményén.

Még most is, március idusának idején is bőven akadnak bálok. Március 8-án a József Attila kollégiumban rendezte például a bölcsészkar farsangi bálját. Jellegje ez volt: Jelmez kell, álarc kötelező. A zenét a Four pipes men együttes szolgáltatta (ahhoz képest, hogy nevüket valaki four pipás mën-re javította, elég szelídek voltak). Március 15-én a Hungáriában a gyógyszerészkar végzősei rendeztek búcsúbált, s ezen az Atlas együttes zenéje mellett Kovács Kati és Magay Clementina szórakoztatta a vendégeket.

S noha mr. Baugharaso már elutazott, mi továbbra is számontartjuk a bálakat. Hátha valaki egyszer disszertációt akar majd írni belőle.